

gos sugarára. Ennek felbontása már nem reménytelen feladat pl. a HST-vel, vagy optikai interferometriával, ám további spektroszkópiára addig is szükség van a jelenségek pontos értelmezéséhez, amint a további fényességbecslések is alapvető fontosságúak az eltérő jellegű mérések tervezhetőségéhez. Reméljük, hogy sikerült rámutatni az amatőr megfigyelések mindenkorai fontosságára is, hiszen ezek az eredmények sem születhettek volna meg a kitarító amatőrök folyamatos megfigyeléssorozatai nélkül.

KISS LÁSZLÓ

(Kiss & Thomson, 2000, Early spectroscopic observations of Nova (V1494) Aquilae 1999 No.2, Astronomy and Astrophysics Letters, megjelenés előtt álló cikk alapján)

Változós hírek

Az AAVSO 1998/1999-es éve

Január első napjaiban érkezett meg az AAVSO Newsletter 23. száma, amely egyebek mellett megvonja az AAVSO 1998/1999-es évének első gyorsmérlegét. Az Amerikai Változócsillag-észlelők Társasága 1998 és 1999 szeptembere között 40 országból, ill. 623 észlelőtől összesen 340 604 megfigyelést kapott, így különösen örvendetes a hír, hogy a nemzetek közötti nemes versengésben Magyarország a harmadik helyet érte el a 97 észlelő által szolgáltatott 23 022 adattal. Első helyen természetesen ismét az USA áll (203 észlelő, 117435 megfigyelés), míg Németország csak hajszállal előzi meg Magyarországot a 38 amatőr által végzett 23 831 észleléssel. A három legeredményesebb AAVSO-észlelő: Gary Poyner (Anglia, 10 839), Georg Comello (Hollandia, 11 523) és Danie Overbeek (Dél-Afrika, 12 525). További magyar vonatkozású hír, hogy az AAVSO 9 és fél milliódodik megfigyelését az adatok összesítése szerint Puskás Ferenc végezte el 1999. június 12-én, amikor a g Her-t $5^m,5^m$ -nak becsülte. Neki is, és minden magyar változósunk gratulálunk a sikeres évhez! (Ksi)

A Nova Aquilae 1999/2 vizuális felfedezése

Nóvavadászatra egy 9x34-es és egy 14x100-as binokulárt használok. Habár még nem adtam össze az elmúlt néhány hónap adatait, össz-észleléseim már közel járnak az 500 órányi nóvakereséshez. Tulajdonképpen ez a fő csillagászati tevékenységem, mivel az egyre erősödő fényszennyezés kezdi lehetetlenné tenni üstökös-észleléseimet. A legjobb szabadszemes határmagnitúdók sem jobbak $6^m,0-6^m,3$ -nál, és a helyzet egyre csak romlik.

A nóvakeresés roppant időigényes feladat. A holdfázistól függetlenül minden tiszta éjszaka kb. másfél órát töltök el az új csillagok vadászatával. $7^m,5-9^m,0$ közötti határfényességgel rendszeresen ellenőrzöm a Sgr, Sct, és az Aql csillagképeket. Részben szemmel tartom még az Oph, Her, Sge, Vul, Cyg, Cep, Lac, Cas, And, Aur és Pup egyes területeit.

Megjegyezni a binokulárban látott csillagalakzatokat könnyű. Sokkal nehezebb azonban a folyamatosságot megtartani. Télen és kora tavasszal pl. hajnali 4-kor kell mindig felkelnem. Az ellenőrzésem alatt álló terület összesen kb. 2000 négyzetfok, amelyen 3000-nél is több csillagot memorizáltam. Már 1981-ben próbálkoztam a Del és Lyr csillagképekkel, ám gyorsan feladtam. Akkor még nagyon fiatal voltam (most

35 éves vagyok) és roppant türelmetlen. 1987-ben ismét nekirugaszkodtam a vadászatnak, ám még mindig rendszertelen és kis égterületet lefedő észleléseket végeztem. 1991-ben kezdtem el azt, amit már komoly nővakerésésnek tekintek, és azóta összesen 500 órányit töltöttem el vele. 1994-ben nem foglalkoztam semmilyen csillagászati megfigyeléssel, az utóbbi két évben pedig durván 100 óra/év időt sikerült elérnem.

A Nova Aquilae 1999/2-t december 1-jén este, pár perccel a keresés megkezdése után fedeztem fel. Először letisztáztam a Scutumot, majd 14x100-as binoklissal az Aquila központi tartományait ellenőriztem, ahol 8^m,5-ig jegyeztem meg a csillagmezőket. Éppen át akartam váltani a 9x34-es műszerre, amikor egy fényes objektumot pillantottam meg a látómezőben, amely teljesen „elrontotta” a memorizálást elősegítő alakzatokat. Vártam pár másodpercig, az objektum nem mozdult, ismét vártam és továbbra sem mozgott! A szívem megdobbant! Letettem a 14x100-ast a székre, amelyet a nyitott ablakon keresztül folytatott „szobai vadászatomhoz” használok, majd hívtam Catarinát. Ezután ismét megnéztem a jövevényt, de még mindig nem mozdult el. Természetesen már többszázszor láttam ezt az égterületet, és jól tudtam, hogy semmi rendkívülinek nem lenne szabad itt feltűnni. A Guide 7-tel ellenőriztük a terület változócsillagait, ill. az esetleg idekeveredő kisbolygókat, de semmit sem találtunk. 1992-ben készítettem pár ellenőrző fotót, és azon sem volt semmi. Kimértük a csillag közelítő koordinátáit, majd elkészítettünk egy jelentést a Central Bureau for Astronomical Telegrams (CBAT) számára (az IAU ezen szerve adja ki az új felfedezéseket bejelentő IAU Circularokat — ford. megj.). Amikor fel akartuk adni e-mailben a riasztást, váratlan technikai nehézségek léptek fel, amelyek a számítógépem újraindításai után sem múltak el. Végül telefonon hívtuk fel a CBAT-t, majd izgatottan vártuk a megerősítő észleléseket. Aznap este még folytattam nővakereső észleléseimet, ám gyaníthatóan a programterületek jelentős részét elmulasztottam akkor leellenőrizni.” (Alfredo Pereira, AAVSO Newsletter 23. — ford. Ksl)

Kiadványainkból

Változócsillagok fénygörbéi 1993–1997

Öt év után ismét jelentkezünk az MCSE Változócsillag Szakcsoport munkáját reprezentatív mintán bemutató kiadvánnyal. Bebesi Zsófia, Csák Balázs és Kiss László munkája 205 amatőr közel 120 ezer egyedi észlelése alapján 199 csillag fénygörbéjét mutatja be, amelyek segítségével áttekinthetők a magyar amatőrök észlelési szokásai, illetve kiválaszthatók a látványos fényváltozású csillagok. A kiadvány az MCSE-től rendelhető meg, rózsaszín postautalványon (ára tagoknak 200 Ft).

